

บทบรรณาธิการ

วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีที่ 18 ฉบับที่ 2 มีบทความจำนวนสิบสองชิ้น เกิดภายใต้ภาวะความไม่แน่นอน (uncertainty) ในหลาย ๆ ด้าน ของชีวิตผู้คนในโลกสมัยใหม่ การสร้างกรอบคิด หรือมโนทัศน์ (concept) ในการอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ อย่างซับซ้อน เพื่อแสวงหาหนทางในการอธิบาย และหาคำตอบต่อปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ถือเป็นพันธกิจของสาขาวิชาทางสังคมศาสตร์ อีกทั้งเป็นการพัฒนาแวดวงวิชาการทางด้านสังคมศาสตร์ ให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง ก่อให้เกิดการถกเถียงและสร้างข้อเสนอใหม่ ๆ

ในวารสารสังคมศาสตร์เล่มที่ท่านเห็นอยู่นี้ประกอบไปด้วยบทความวิจัย และบทความวิชาการ บทความในเล่มประกอบไปด้วยสองกลุ่มใหญ่ ๆ ดังต่อไปนี้

กลุ่มที่หนึ่ง เป็นการกลับไปทบทวนและสร้างมโนทัศน์ (concept) ใหม่ ๆ ในแวดวงสังคมศาสตร์ แสวงหาคำอธิบายใหม่ ๆ ในสังคม ดังเช่นบทความ *รุกรานของเส้นขอบ: เงื่อนไขทางจริยศาสตร์ของการดำรงอยู่ร่วมกัน ระหว่างมนุษย์กับสัตว์ท่ามกลางวิกฤตสิ่งแวดล้อม* ของ พนา กันธา ที่พยายามอธิบายความสัมพันธ์ของคนกับสัตว์ ซึ่งไม่เพียงมองสัตว์ในฐานะทรัพย์สินของมนุษย์ แต่พยายามมองสัตว์ในฐานะที่เท่าเทียมกับมนุษย์ และเป็นองค์ประกอบของเรื่องเล่า ในกรอบของ post human ที่เชื่อมโยงมายังงานเรื่อง *ข้อถกเถียงเรื่องความยั่งยืนทางดิจิทัล: มิตินครอครัวและความสัมพันธ์ เกษตรกรรม การท่องเที่ยว และการอพยพย้ายถิ่น* ของ สุวนิดา บุญวรโรจน์ อัจฉริยา ชวงค์เลิศ บุศรินทร์ เลิศชวลิตสกุล และกุลธิดา ศรีวิเชียร ที่กลับไปสำรวจข้อถกเถียงในมโนทัศน์สังคมศาสตร์ดิจิทัล ที่ก่อให้เกิดปรากฏการณ์ใหม่ ๆ ในสังคมปัจจุบัน ถ้าเพียงแต่อาศัยมโนทัศน์เดิม ๆ ไม่สามารถอธิบายความเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้ อีกทั้ง ยังแสวงหาทางเลือกใหม่ในการอธิบาย เป็นการท้าทายต่อมโนทัศน์เดิม ๆ

บทความเรื่อง จาก “ถนน” สู่อำนาจ: การตั้งพรรคสามัญชนและการลงสมัครรับเลือกตั้งของเอ็นจีโอและนักกิจกรรมในพรรคอนาคตใหม่ ของ ณัฐกานต์ อัครพงศ์พิศักดิ์ มีความพยายามที่จะอธิบายปรากฏการณ์การเข้าไปสู่พื้นที่ทางการเมืองของการเมืองภาคประชาชน ไปสู่การเมืองที่เป็นทางการเมืองในระบบรัฐสภา ซึ่งไม่เพียงเป็นการสร้างพื้นที่การเมืองใหม่ ๆ ยังเป็นกระบวนการปรับเปลี่ยนความเข้าใจการเมืองในระบบและการเมืองภาคใหม่เป็นทางการเมืองให้ปราศเลือนอีกด้วย โดยพื้นที่การเมืองใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม และเปิดพื้นที่ใหม่ในหลาย ๆ ด้าน สะท้อนผ่านบทความ *กำเนิดและพัฒนาการของสมัชชาสุขภาพ*

เฉพาะพื้นที่: กลไกการพัฒนา นโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วมระดับพื้นที่ ของ ชีรพัฒน์ อังศุवाल และสุภาภรณ์ สงค์ประชา สะท้อนปฏิบัติการของประชาชนในพื้นที่การเมืองใหม่ อีกทั้งยังเพิ่มอำนาจให้ประชาชนในภาคส่วนต่าง ๆ ตามไปด้วย

นอกจากนี้ บทความเรื่อง ผี ผู้หญิง ชชาติพันธุ์: การเมืองเรื่องการเข้าถึงในภาพยนตร์เรื่องตะเคียน ของ ธนวัฒน์ ปัญญานันท์ และชุตินา ประกาศวุฒิสาร ได้ฉายให้เห็นเรื่องเล่า และการประกอบสร้างเรื่องเล่าผ่านภาพยนตร์ เพื่อคัดง้างกับอคติ และความเป็นชายขอบของชาติพันธุ์และผู้หญิง และยังชวนให้ตั้งคำถามต่อคนชายขอบกลุ่มต่าง ๆ ที่ประหนึ่งไร้อำนาจและตัวตน ถูกกักขังไว้ภายใต้มายาคติที่ถูกสร้างขึ้นมา ไม่เพียงแต่ผู้หญิงและคนชายขอบ ที่ถูกเข้าใจผิด คนที่มีรสนิยมทางเพศที่แตกต่างจากหญิงชายก็ถูกมองด้วยมายาภาพที่ฉาบฉวย ส่งผลให้เขาเหล่านั้นต้องตกอยู่ภายใต้การกดทับเบียดขับ และความเข้าใจผิด ๆ ที่ฉายผ่านบทความ *Doing Gender and The Retaliation of Confrontational Interactions: A Case Study of Gay Community in Thailand* ของ Pakorn Phalapong

บทความในเล่มยังเป็นการแสวงหากลไกเพื่อทำความเข้าใจ และแก้ไขปัญหาในมิติต่าง ๆ ทั้งทางจิตใจและสำรวจปัญหาในชีวิตประจำวัน ผ่านประสบการณ์การเรียนรู้ ดังปรากฏในบทความ ผลของโปรแกรมการปรึกษากลุ่มตามแนวทฤษฎีการปรับความคิดและพฤติกรรมต่อความยึดหยุ่นทางจิตใจในนักเรียนชาติพันธุ์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของ นุชชารัตน์ พิงบุญ และไชยันต์ สกกุลศรีประเสริฐ และสภาพและปัญหาการจัดการขยะในหอพักนิสิต มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ ของ กวินธร เสถียร ศุภสิทธิ์ ต๊ะนา เสาวลักษณ์ ลิ้มศิริวงศ์ และนพรัตน์ รัตนประทุม ยังชวนตั้งคำถามต่อ “มาตรฐาน” ของระบบการศึกษา ทางหนึ่งเสมือนทำให้การระบบการศึกษาพัฒนา ก้าวหน้า แต่อีกด้านมาตรฐานเหล่านั้นกลับเป็นกรงขังเหล็ก (iron cage) ที่จ้องจากระบบให้ไม่มีทางเลือกอื่น ๆ ดังข้อเสนอในบทความเรื่อง โลกภิวัตน์มาตรฐานการศึกษา: กรณีศึกษาการจัดการจัดอันดับมหาวิทยาลัยระดับโลก ของ ไพลิน กิตติเสรีชัย

กล่าวได้ว่า บทความในกลุ่มแรกนี้พยายามอธิบายปรากฏการณ์สังคมใหม่ ๆ เข้าไปทบทวน สืบค้น และวิพากษ์มโนทัศน์ที่มีมาแต่เดิม เพื่อปลดปล่อยผู้คนออกจากมายาคติต่าง ๆ ที่เบียดขับผู้คนให้ตกอยู่ภายใต้ภาวะไร้ตัวตนในโลกสมัยใหม่

กลุ่มที่สอง เป็นความพยายามที่แสวงหากลไกเชิงสถาบันใหม่ ๆ เพื่อสร้างระบบการจัดการรัฐ และการบริหารราชการ ให้ตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลง ทั้งกลับไปศึกษา ทบทวน และวิพากษ์ การบริหารรัฐกิจแต่โบราณ ดังพบในบทความ

เรื่อง เปิดม่าน “โครยอซาจ็อลโย”: บันทึกโบราณที่สะท้อนการบริหารภายในอาณาจักรในรัชสมัยพระเจ้าแทโจแห่งโครยอ (918-943) ของ พรพรรณ จันทร์นุ้ม และการกลับไปทบทวนความคิดเรื่อง “ความรับผิดชอบ” ที่เป็นหัวใจของการบริหารที่มีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน ผ่านบทความเรื่อง แนวคิดการรับผิดชอบต่อรัฐประศาสนศาสตร์: พัฒนาการของแนวคิดจากอดีตถึงปัจจุบัน ของ ธีระพล เกียรติพันธ์ุ ทั้งนี้ บทความเรื่อง ระบบราชการไทยกับการเข้าสู่มาตรฐานระหว่างประเทศด้านการอำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจ: กรณีศึกษากรมที่ดินและกรมบังคับคดี ของ ชุมพล อุ่นพัฒนาศิลป์ ยังชี้ให้เห็นถึงความพยายาม และข้อจำกัดทางอำนาจ การบริหารจัดการของหน่วยราชการ รวมถึงการแสวงหาความร่วมมือขององค์กรภาครัฐ ให้ตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลง เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการให้บริการของประชาชนและภาคธุรกิจ

กล่าวได้ว่า การบริหารรัฐกิจ การสร้างกลไกเชิงสถาบันเพื่อให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นความท้าทายของรัฐสมัยใหม่ทั่วโลก ซึ่งกลไกเชิงสถาบันใหม่ ๆ นี้ จะเอื้อต่อการแข่งขัน สร้างธรรมาภิบาล แสดงถึงความอารยะของรัฐนั้น ๆ ซึ่งต่างจากความพรั่าเลือนของรัฐ barbarian

บทความทั้งสิบสองชิ้นข้างต้น มีเนื้อหาหลากหลาย และครอบคลุมความรู้สังคมศาสตร์ในสาขาต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง เป็นความพยายามที่จะหาหนทางในการอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมในโลกที่ซับซ้อน และแสวงหาความรู้ เพื่อหลุดออกจากอคติต่าง ๆ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นสังคมศาสตร์ปฏิบัติ (social science practice) เพื่อถอดกางพื้นที่ของการถกเถียงแลกเปลี่ยนทางวิชาการอย่างเสรี และเปิดกว้างค้นหาหนทางออกจากปัญหาอย่างสันติและอารยะ ด้วยหวังว่าบทความวิจัยและบทความทางวิชาการทั้งสิบสองชิ้นที่ได้ตีพิมพ์กับวารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ จะช่วยเติมเต็มปณิธานข้างต้น

ท้ายที่สุด ทางวารสารขอขอบคุณผู้อ่านที่ให้การสนับสนุนวารสารในทุกช่องทาง โดยเฉพาะความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ทางวารสารจะนำไปปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

ชัยพงษ์ สำเนียง
บรรณาธิการ